

Karta rozmowy do filmu *Opowieści o migracjach*

Migracje to sprawa nas wszystkich

Opowieści o migracjach, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2020.

► **czas trwania:** 18 minut

► **opis filmu:** Migracje to trudny i często kontrowersyjny temat, który wzbudza wiele emocji. Jak poznać prawdę o współczesnych migracjach w szumie często sprzecznych informacji? Skąd mamy wiedzieć, kim są przybysze, którzy stają się naszymi sąsiadami i sąsiadkami albo kolegami, koleżankami z klasy? Po co przyjechali? Jakie mają zamiary? Czym się od nas różnią? Odpowiedzi na te wątpliwości najlepiej szukać u źródeł, czyli oddać głos samym migrantom i migrantkom. Poznajcie naszych bohaterów i bohaterki oraz ich historie.

► **autorka:** Hanna Zielińska

► **czas:** 40 minut

► **poziom edukacyjny:** klasy VI–VIII szkoły podstawowej i szkoła ponadpodstawowa

► **przedmiot:** godzina wychowawcza

Ten materiał służy wsparciu nauczycielki/nauczyciela w poprowadzeniu rozmowy na podstawie filmu *Opowieści o migracjach* na godzinie wychowawczej. Znajdziesz tu przegląd możliwych celów i tematów do realizacji z klasą, propozycję struktury rozmowy, zestaw pytań pomocniczych, a także kartę pracy dla młodzieży. Zapraszamy Cię, skorzystaj z tych podpowiedzi według swoich potrzeb, wybierając i dostosowując cel, główny temat oraz przebieg lekcji do Twoich planów, programu, a przede wszystkim potrzeb i możliwości grupy.

Cele

Sięgnij po ten film i załączoną kartę rozmowy, jeśli chcesz:

1. zainicjować rozmowę na temat migracji w swojej klasie
2. umożliwić młodzieży zapoznanie się z perspektywą osób z doświadczeniem migracji
3. zwrócić uwagę uczennic i uczniów na różnorodność doświadczeń migracji;
4. zaprosić do refleksji nad osobistą rolą, jaką każda, każdy może odegrać w procesie przyjmowania migrantów i migrantek
5. [miejsce na Twój cel]

Przygotowanie

1. Przed lekcją zapoznaj się zarówno z kartą rozmowy dla nauczycielki/nauczyciela, jak i z kartą pracy dla młodzieży i obejrzyj film (który trwa prawie 18 minut).
2. Postaraj się choć wstępnie zastanowić nad pytaniami i zagadnieniami związanymi z filmem. Zanotuj to, co wyda Ci się szczególnie interesujące, a co być może nie znalazło się w proponowanym podejściu. W szczególności zapisz, a w miarę możliwości także sprawdź to, co wyda Ci się niejasne lub czego Ci zabraknie w prezentowanych opowieściach albo przedstawieniu bohaterów i bohaterek.
3. Starannie zapoznaj się z bohaterkami i bohaterami filmu, upewnij się, że nie mylą Ci się ich imiona i wiesz, skąd pochodzą. W czasie lekcji nie bój się przyznać, że wiesz o nich tyle, ile sami o sobie powiedzieli (i tyle, ile wie o nich młodzież).
4. Zastanów się, czy w Twojej szkole uczą się migranci, migrantki, czy mieszkają w najbliższym otoczeniu, miejscowości. Czy ich głos jest znany, słyszalny? Czy możesz włączyć ich przykład do rozmowy?

Bardzo ważne: jeśli w Twojej klasie uczy się młodzież z doświadczeniem migracji, nie wywołuj do tablicy – decyzję o ewentualnym (nie)dzieleniu się swoim osobistym doświadczeniem pozostaw w gestii uczennic i uczniów. Więcej o zasadach etycznego korzystania ze świadectw migrantów i migrantek przeczytasz na

przykład tu: Hanna Zielińska, *Storytelling. Jak oddać głos migrantkom i migrantom z sąsiedztwa? Przewodnik dla młodzieży*, <https://globalna.ceo.org.pl/materialy/storytelling-jak-oddac-glos-migrantkom-i-migrantom-z-sasiedztwa>.

5. Oczywiście film nie wyczerpuje tematu migracji, sięga do wybranych wątków, przybliża perspektywę kilku osób, zostawia pole do pytań – potraktuj go jako zaproszenie do rozmowy, otwarcie dyskusji, szansę na krótkie spotkanie z migrantami i migrantkami, którzy zdecydowali się opowiedzieć o swoim zmieniającym życie doświadczeniu. Trzymając się tych konkretnych narracji, razem z młodzieżą uniknięcie pułapki generalizacji i powielania potocznych sądów i mitów, które narosły wokół zjawiska migracji.
6. Jeżeli dysponujesz tylko jedną lekcją, raczej niż na statystykach (które są ważne i potrzebne, ale lepiej sprawdzą się w innym formacie wspólnej pracy) skoncentruj się na przybliżaniu i rozumieniu doświadczeń bohaterów i bohaterek opowieści, dostrzeganiu i nazywaniu ich emocji, tworzeniu dla młodzieży bezpiecznej przestrzeni do wyrażenia odczuć i refleksji, które pojawiają się w związku z filmem i tematem migracji. Twoim sprzymierzeńcem będą pytania otwarte. Dobrej rozmowy!

Twoje notatki z przygotowań:

Środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć

komputer z rzutnikiem, dostęp do Internetu, film *Opowieści o migracjach*

Tematy i zagadnienia edukacji globalnej

migracja, emigracja, migranci i migrantki w Polsce, przyczyny migracji, Polacy za granicą, szok kulturowy, szok powrotny, różnice kulturowe, akulturacja, integracja, wymiary kultury, dom, rola społeczeństwa przyjmującego, osobista postawa wobec migrantów i migrantek, migranci i migrantki w naszej społeczności, konsekwencje migracji, migracje a Cele Zrównoważonego Rozwoju

(Inny) temat, który chcesz poruszyć na lekcji:

I. Wprowadzenie

Narysuj na tablicy schematyczny rysunek domu (albo pokaż kilka zdjęć różnych domów z całego świata). Zapytaj młodzież, co widzi – co to jest? Podpisz: „dom”. Dom, na który składa się to, co w środku, i to, co wokół. Pytaj dalej: czym dla Twoich uczennic i uczniów jest dom. Zapisuj słowa-haśła, które padną. Podkreśl, że potrzeba domu (nie tego, jak wygląda, ale co zapewnia) jest potrzebą uniwersalną. Niekiedy decydujemy się lub jesteśmy zmuszeni opuścić nasz dom i budować go na nowo gdzie indziej. Ta zmiana to migracja. Tutaj możesz też nawiązać do zdania, które pada w opisach po filmie: „Migracje to sprawa nas wszystkich”.

Dlaczego? Usłysz, jak rozumie to młodzież – będzie to dla Ciebie ważna informacja, z czym zaczynacie tę lekcję. Możesz podsumować, dalej trzymając się metafory domu, że albo sami tworzymy ten nowy dom, albo jesteśmy otoczeniem, w którym on powstaje. To, rzecz jasna, jedna z możliwych interpretacji.

Zapowiedz, że dziś na godzinie wychowawczej poruszyście temat migracji. Przedstaw młodzieży główny cel wspólnej lekcji. W oparciu o znajomość klasy zdecyduj, czy uczennice i uczniowie mają pracować indywidualnie, w parach czy małych grupach, a następnie rozdaj karty do pracy. Podkreśl, że karty mają posłużyć jako wsparcie w odbiorze filmu i uchwyceniu istotnych wątków, o których porozmawiacie później wspólnie, nie są sprawdzianem. Upewnij się, że treści i polecenia w karcie są jasne dla wszystkich.

II. Film

Obejrzyjcie film. Daj młodzieży kilka minut na wypełnienie karty i dokończenie refleksji zainspirowanych filmem, a następnie zaprosz do wspólnej pracy na forum.

III. Rozmowa

Poprowadź rozmowę w zgodzie z celem lekcji i potrzebami klasy. Jedna lekcja to za mało, żeby poruszyć wszystkie wątki, które pojawiają się w filmie. Do Ciebie należy decyzja, na czym chcesz się skupić, co warto, żeby w pierwszej kolejności wybrzmiało w Twojej klasie. Żeby doświadczenie lekcji z filmem i rozmowy wokół niego było jak najbardziej owocne i pożyteczne, zadbaj o stworzenie przestrzeni do refleksji na kilku poziomach dotyczącej:

- stosunku do filmu, przedstawionych bohaterów i bohaterów oraz ich narracji
- analizy treści – faktów z filmu dotyczących doświadczenia migracji, różnorodności tego zjawiska, jego przyczyn, przebiegu, konsekwencji
- osobistych doświadczeń i przekonań Twoich uczennic i uczniów związanych z migracją
- naszej roli – indywidualnej i jako społeczności – wobec zjawiska migracji, a ściślej mówiąc migrantek i migrantów obok nas.

Możesz skorzystać z poniższych pytań pomocniczych.

1. Analiza filmu. Na początek wysłuchaj pierwszych wrażeń. Zaprosz młodzież do krótkiej analizy obejrzanego materiału.

- *Jak wam się oglądało ten film? Jakie były wasze pierwsze wrażenia po jego obejrzeniu? Jakie emocje w was wywołał?*
- *O czym według was jest ten film? Czego się z niego dowiedzieliście? Po co powstał?*
- *Kto i o czym do nas mówi? Kim są bohaterowie i bohaterki filmu? Co o nich wiemy? Co ich łączy? Co różni?*
- *Czego się o nich nie dowiadujemy, czego brakuje?*
- *Co wam się podobało w tym filmie, w tych opowieściach, a co nie?*

2. Analiza treści – to w tej części rozmowy zbierasz z młodzieżą to, czego dowiedziały się o migracji z doświadczeń bohaterów i bohaterów filmu.

- *Jak bohaterowie i bohaterki mówią o migracji, czym ona dla nich jest?*
- *Z jakich powodów zdecydowali się na migrację? Czy to była łatwa czy trudna decyzja? Co miało na to wpływ?*
- *Z jakimi emocjami wiązało się dla nich rozpoczęcie życia w nowym kraju?*
- *Co im się spodobało?*
- *Co było trudne? Czego brakowało?*
- *Co ułatwiało zmianę i osvajanie się z nowym miejscem?*
- *Gdzie bohaterowie i bohaterki są teraz ze swoimi emocjami, samopoczuciem? Jakie konsekwencje dla ich życia miała decyzja o migracji/powrocie z migracji?*

3. Autorefleksja. To przestrzeń na przekonania i doświadczenia młodzieży w kontekście migracji. Co o migracji sądzą uczennice i uczniowie? Jaki jest ich osobisty stosunek do tematu?

- Czy macie doświadczenie migracji? Jeśli tak – jakie? Czy znacie kogoś z takim doświadczeniem?
- Co się z tym doświadczeniem wiąże? Czy jest/było podobne do tych opowiedzianych w filmie?
- Jak myślicie, czego by wam brakowało na emigracji? Za kim/czym byście tęsknili? (Bohaterowie i bohaterki sporo mówią o jedzeniu – co by to było w waszym przypadku?).
- Jak myślicie, czego byście potrzebowali, żeby to było udane doświadczenie?
- Jak opowieści z filmu mają się do tego, co na co dzień słyszycie o migracji? Czym się różnią?
- Czy ludzie powinni mieć prawo migrować tam, dokąd chcą? Kto powinien o tym decydować? (Kto ustala granice? Warto zwrócić w tym miejscu uwagę na arbitralność granic!).
- Skąd czerpicie wiarygodną wiedzę o migracjach?
- Dlaczego temat migracji budzi tyle emocji w debacie publicznej? Czego się boimy? Na co liczymy?

4. Działanie – nasza rola i wpływ. To bardzo ważna część rozmowy, w której warto po pierwsze połączyć perspektywę globalną z lokalną, opowieści migrantów i migrantek z rzeczywistością młodzieży, a po drugie zainicjować budowanie poczucia wpływu, przełożenia wiedzy na działanie.

- Czy migrantki i migranci są koło nas, w naszej społeczności?
- Co o nich wiemy? Czy mamy z nimi relacje? Czy znamy potrzeby i problemy migrantek i migrantów w naszej społeczności?
- Dlaczego migracje to sprawa nas wszystkich?
- Co jest potrzebne po stronie społeczeństwa przyjmującego i nas indywidualnie, żeby budować dobre relacje z migrantami i migrantkami?
- Czy nasza szkoła jest/byłaby przyjaznym miejscem dla osoby przyjezdnej, która nie mówi po polsku? Co możemy zrobić, żeby była (bardziej) przyjazna?
- Jakie obszary kultury, życia społecznego są szczególnie wrażliwe na spotkanie różnic? Co możemy zrobić, by te różnice nie prowadziły do konfliktów?

Z grupami zaawansowanymi w temacie migracji możesz kontynuować pracę, organizując na przykład dyskusję wokół zagadnienia relacji między Polską jako krajem przyjmującym a migrantem/migrantką, na przykład:

- Polska gościnność – czy i jak (nie) działa wobec migrantów i migrantek?

Możesz też, koncentrując się na kontekście Celów Zrównoważonego Rozwoju, zaproponować jako wstęp film [Migracje i Agenda 2030](#) i zapytać:

- Co to znaczy, że migracja to sprawa dotycząca każdego? Jakie powiązania istnieją między Celami Zrównoważonego Rozwoju a migracją ludności?
- Jak migracje mogą wpływać na realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju?

Na zakończenie rozmowy poproś młodzież o podzielenie się choćby jednym słowem lub emotką ilustrującą, co zabiera dla siebie z tej lekcji. W karcie pracy uczniowie i uczennice znajdą quiz z pomysłami na dalszą pracę z zagadnieniem migracji – zapytaj, czemu to ważne, by tę rozmowę przekuć w działanie. Podkreśl, że budowanie relacji między społeczeństwem przyjmującym a migrantami i migrantkami to obustronny wysiłek. Uczestnicy i uczestniczki zajęć z pewnością mogą mieć wpływ na ten proces, zarówno na poziomie osobistej postawy, jak i lokalnej społeczności, choćby szkolnej. Zaproś uczennice i uczniów do podzielenia się pomysłami na to, co chcą i mogą zrobić w temacie migracji po tej lekcji. Być może będzie to początek jakiegoś dobrego działania projektowego?

Karta pracy dla młodzieży

Za chwilę obejrzyj krótki (około osiemnastominutowy) film *Opowieści o migracji*.

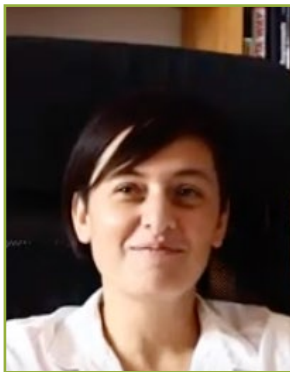
Spróbuj się z niego dowiedzieć jak najwięcej o bohaterach i bohaterkach, ich doświadczeniu. Co z tego możemy wziąć dla siebie? Czego Ci w tych opowieściach – być może – zabrakło? Poniżej znajdziesz w kolejnych punktach listę zagadnień, które pozwolą Ci uporządkować myśli i wrażenia związane z filmem, a także są zaproszeniem do własnej refleksji wokół migracji. Warto wyrobić sobie własne zdanie!

► O czym według Ciebie jest ten film?

.....

.....

► Kim są bohaterowie i bohaterki filmu? Stwórz krótkie wizytówki: zapisz, skąd pochodzą (sprawdź na mapie odległość w kilometrach od Waszej miejscowości), dlaczego przyjechali do Polski/wyjechali z Polski, czym się zajmują. Czy wiemy, gdzie byli po drodze?

Krystyna Nadachowska-Brzyska

.....

.....

.....

.....

.....

Łukasz Brzyski

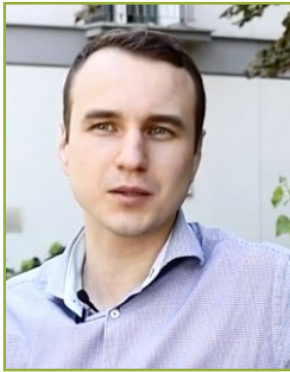
.....

.....

.....

.....

.....

Stanislav Bielei

.....

.....

.....

.....

.....

Senait Ciepłińska

.....

.....

.....

.....

.....

Mahmoud Kazemi

.....

.....

.....

.....

.....

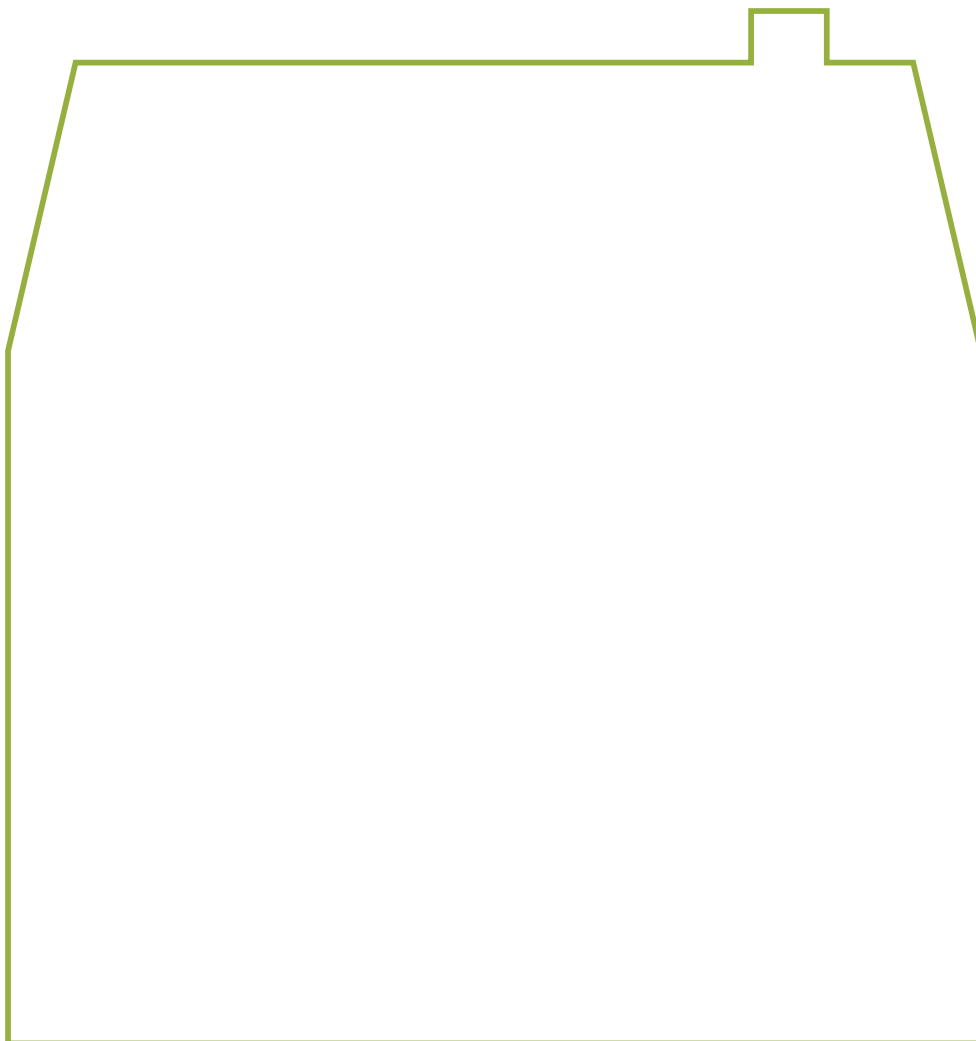
Migracje według Encyklopedii PWN:

[łac. migratio 'przesiedlenie'] [...] wędrówki albo ruch mechaniczny (fizyczny) ludności; element i podstawowa (obok cyrkulacji) forma mobilności przestrzennej; oznaczają przemieszczenia terytorialne związane ze względnie trwałą zmianą miejsca zamieszkania.

- Co mówią o migracji bohaterki i bohaterowie filmu? Dlaczego wyjechali? Czym według nich jest migracja? Dodasz coś od siebie?

- Czym jest dla nich dom?

► Masz podobnie czy inaczej – napisz jak

.....

.....

.....

► O czym bohaterki i bohaterowie filmu nie mówią? O co byś zapytał/zapytała, gdyby nadarzyła się taka okazja?

Moje pytanie do to:

► „Migracje to sprawa nas wszystkich” – zaznacz na osi swoją odpowiedź:

NIE

I TAK, I NIE

TAK

Słowo uzasadnienia:

.....

► W pewnym momencie w oparciu o swoje doświadczenia jako migranta Łukasz Brzyski dzieli się takim spostrzeżeniem:

„Jeśli wśród nas są ludzie z innej kultury, to czasami ich zachowanie, pomimo tego, że oni starają się zaadaptować do naszej kultury, może wynikać z tego, że nie rozumieją pewnych zachowań lub przekazów, które są zupełnie inne w ich kulturze. Więc warto mieć trochę wyrozumiałości do ludzi, którzy przyjeżdżają do naszego kraju. Trochę zrozumienia, że czasami to nie to, że oni nie chcą się dostosować do nas, że nie chcą się zaadaptować, tylko po prostu ich kultura jest trochę inaczej skonstruowana i musimy, być może, też czasami im różne rzeczy wytłumaczyć”.

Jak możemy to robić?

.....

.....

.....

.....

► Ja i temat migracji – quiz w ramach „pracy domowej” (można zaznaczyć kilka odpowiedzi!)

Po tej lekcji o migracji:

- a) raczej zapomnę o sprawie.
- b) obejrzę więcej filmów, np. całą serię „Opowieści o migracji”, animację Z walizką klocków przez świat.
- c) odwiedzę stronę projektu „I am European” i przeczytam wywiady z migrantami i migrantkami.
- d) zajrzę na profile kampanii @ponadgranicami (Instagram), #ponadgranicami (TikTok) – poznam więcej osobistych historii migracyjnych, może dodam swoją.
- e) wypełnię plakat o indywidualnych działaniach na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju Rozumiem procesy migracyjne i wspieram równość.
- f) przygotuję narodową potrawę największej grupy migrantów i migrantek w Polsce.
- g) wygoogluję biogramy trojga słynnych polskich emigrantów i emigrantek, w tym powody, dla których wyjechali.
- h) wygoogluję biogramy trojga słynnych imigrantów i imigrantek, którzy wpłynęli na kulturę/politykę/naukę w Polsce.
- i) sprawdzę, czy w mojej rodzinie, najbliższym otoczeniu znajdzie się opowieść o migracji.
- j) przygotuję infografikę dotyczącą aktualnych migracji z i do Polski.
- k) odwiedzę miejsce, które jest prowadzone przez migrantów i migrantki w mojej miejscowości i dowiem się trzech nowych rzeczy o ich kulturze.
- l) porozmawiam z osobą z doświadczeniem migracji o tym, co jej się w Polsce podoba, a co nie.
- m) zorganizuję tłumaczenie strony naszej szkoły na język największej grupy migrantów i migrantek w naszej miejscowości.
- n) zapoznam się z działalnością Fundacji Ocalenie, Polskiego Forum Migracyjnego, stowarzyszenia Homo Faber, Grupy Granica lub innej organizacji wspierającej migrantów, migrantki, uchodźców i uchodźczynie.
- o) mam lepszy pomysł:

Więcej materiałów na stronie internetowej programu: www.globalna.ceo.org.pl

Materiał powstał w 2021 roku ramach projektu „Globalna szkoła. Razem o migracjach”, który jest częścią przedsięwzięcia „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” realizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej. Projekty współfinansowane są ze środków Unii Europejskiej oraz w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Treść wyraża wyłącznie poglądy autorów/autorek i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Unii Europejskiej. www.gov.pl/polskapomoc

„I am European. Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” jest częścią programu DEAR (The European Commission’s Development Education and Awareness Raising Programme), który wspiera projekty angażujące społeczeństwo Unii Europejskiej w globalne zagadnienia rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Poprzez finansowanie programów takich jak „I am European. Historie i fakty o migracjach na XXI wiek”, DEAR promuje uniwersalne wartości, m.in. wolność, demokrację, praworządność oraz umożliwia obywatelom i obywatelkom Europy włączenie się w globalny rozwój. Program DEAR finansuje około 30 programów w krajach członkowskich UE. Projekty te przyczyniają się do zwiększenia zrozumienia i zaangażowania Europejczyków i Europejczyków w kreowanie pozytywnych zmiany społecznych zarówno na poziomie lokalnym, jak i międzynarodowym. Działania DEAR wspierają również pracę UE na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Wydawca:

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa
www.ceo.org.pl
Warszawa 2021

Autorka: Hanna Zielińska

Redakcja merytoryczna: Julia Godorowska

Redakcja językowa i korekta: Justyna Yiğitler

Materiał jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2021. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji i posiadaczach praw.